

Banc de memòria biogràfica*

Lidia Martínez Flores

Miguel Ángel Martínez Igual

Joan Prat i Carós

El Grup de Recerca Biogràfica, que porta a terme el projecte *Banc de memòria biogràfica*, està constituït, per ordre alfabètic, pels membres següents: Yolanda Bodoque, Anna Figueras, Juan Manuel García Jorba, Lidia Martínez Flores, Miguel Ángel Martínez Igual, Salvador Palomar, Isabel [Isa] de la Parte, Joan Prat (coordinador) i Jordi Roca. També han col·laborat amb nosaltres, Raquel Beltrán (documentalista), Ferran (informàtic), Francesca [Xisca] Martorell (estudiant d'antropologia) i Inés Tomás (psicoanalista). El marc institucional en el qual es desenvolupa el projecte és el Museu Salvador Vilaseca de Reus sota els auspicis directes de Jordi Suárez, gerent del museu, i dels seus conservadors, els ja esmentats Anna Figueras i Salvador Palomar.

Aquesta recerca forma part de l'Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya del Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana. El nostre interès fonamental –si més no en aquesta primera fase de la recerca– no ha estat tant el recull de nous relats o històries de vida (cosa que evidentment també estem fent), sinó la reflexió teòrica sobre la seva construcció i producció.

En aquest sentit, les hipòtesis de partida que estem manejant són les següents:

L'anomenada identitat personal no és un *a priori*, sinó que és una construcció individual i social.

En aquesta construcció intervé de manera decisiva la memòria, tant individual com col·lectiva. El record d'un fet ha estat elaborat i reelaborat des del moment en què s'esdevingué (a través de la percepció

que d'ell es tingué - no sempre «real»-) fins al moment present: els records relatats estan sotmesos al procés de rememoració actualitzat en el moment present i són el resultat d'aquest procés. En el procés d'emmagatzemament del record, de retenció durant el decurs del temps i d'evocació i verbalització en el moment en què la persona esdevé relator de la pròpia vida, s'opera una reconstrucció. Aquesta reconstrucció és individual (personal: coherència de la pròpia vida, justificació personal) i col·lectiva (social: adequació a / i participació en l'elaboració de la memòria col·lectiva), donada la doble dimensió de l'individu com a unitat (únic) i subjecte col·lectiu.

La pràctica investigadora evidencia que la memòria se serveix per explicitar-se d'un mecanisme unificador del discurs i eix identitari que té com a referent i objectiu allò que podríem anomenar *el sentit de la vida*: mitjançant el discurs, hom cerca el sentit de la pròpia vida, la coherència de la seva trajectòria vital, o intenta dotar-la de sentit, justificant o legitimant la seva història.

Una bona manera de descobrir aquest sentit de la vida present en la memòria és l'anàlisi del discurs autobiogràfic, o relat de vida.

L'(auto)biografia consisteix en un exer-

cici (solicitat o voluntari) d'ordenació –i justificació– de les experiències –reals, imaginades o fictícies– del passat, fet des del present i amb voluntat modèlica. L'autobiografia esdevé així constructe individual, històric, social, cultural i simbòlic.

La construcció de la identitat personal en la seva dimensió de construcció autobiogràfica es produeix a través del discurs autobiogràfic, que com a discurs que és, és un text i, com a text que és, construeix una ficció, una representació, en què tindran un pes decisiu les estructures narratives i patrons discursius dominants en un context sociohistòric determinat. Descobrir aquestes grans estructures narratives és un dels objectius de la recerca.

El discurs autobiogràfic o relat de vida és històric i, per tant, s'integra dins algun dels grans paradigmes històrics de concepció del jo o del subjecte. En aquest sentit parlem de tres grans tipus ideals, de tres grans models històrics que són: el «model providencial», que va des de l'antiguitat clàssica fins al segle XVIII i que es podria definir dient: «Hom és allò que estava predestinat a ésser»; el «model romàntic», que com indica el nom apareix amb el romanticisme i el darwinisme i que, a diferència de l'anterior, postula que «hom és allò que ha volgut/pogut ésser», i emfatitza de manera clara la consciència d'individualitat i, en tercer lloc el model sociocontextual, que apareix amb les ciències socials al segle XIX i que defineix el subjecte afirmant que: «hom és allò que li ha tocat ésser». En la realitat, aquests models no acostumen a donar-se en estat pur sinó que barregen elements d'uns i altres.

El discurs autobiogràfic és social i, per tant, s'ajusta, també, a alguns dels grans eixos que regulen la vida en societat com

(*) Inventari del Patrimoni Etnològic de Catalunya, 2001. **Recerca/Anàlisi**

Foto. Salvador Palomar

